

Sectorrapport over de geschiktheidsbeoordeling

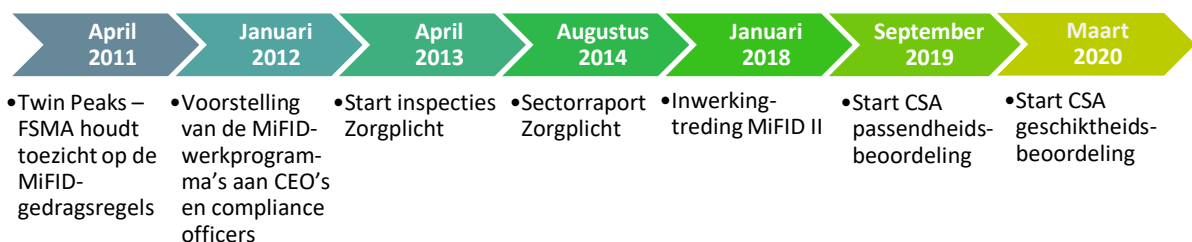
De FSMA voerde een reeks van inspecties uit in het kader van een *Common Supervisory Action* (hierna « CSA¹ ») van het Europese agentschap ESMA. Het thema van deze toezichtsactie was de geschiktheidsbeoordeling bij het verstrekken van beleggingsadvies² aan niet-professionele cliënten.

Dit sectorrapport biedt een overzicht van de belangrijkste vaststellingen, goede praktijken en aanbevelingen van de FSMA uit deze CSA³. De ondernemingen die betrokken waren bij de CSA ontvingen een individueel inspectierapport en nemen corrigerende maatregelen om tegemoet te komen aan de vaststellingen van de FSMA. Dit sectorrapport moet – waar relevant – samen gelezen worden met het [sectorrapport over de passendheidsbeoordeling](#).

1 Tien jaar FSMA-toezicht op de geschiktheidsbeoordeling: sterke evolutie, maar sommige aspecten van MiFID II blijven een uitdaging

De *Twin Peaks*-hervorming heeft het toezicht op de MiFID-gedragsregels in april 2011 aan de FSMA toevertrouwd. Zij heeft sindsdien een groot aantal activiteiten ontplooid om ervoor te zorgen dat de ondernemingen die beleggingsdiensten verrichten in België, zich bewust zijn van hun verplichtingen ten aanzien van hun cliënten, dat zij zich passend organiseren en dat zij hun beleid en procedures ook daadwerkelijk in de praktijk brengen.

De geschiktheidsbeoordeling maakt deel uit van de zorgplicht en is er specifiek op gericht om, bij het verstrekken van beleggingsadvies en vermogensbeheer, vooraf na te gaan of de voorgenomen transacties stroken met de kennis en ervaring, de financiële situatie (draagkracht) en de beleggingsdoelstellingen (inclusief de risicotolerantie) van de cliënt. De FSMA voerde de afgelopen 10 jaar inspecties uit rond het thema zorgplicht bij een groot aantal ondernemingen, van kleine beleggingsondernemingen tot grootbanken, met verschillende distributiekanaalen.

De tabel hieronder geeft een overzicht van de vaststellingen van de FSMA naar aanleiding van de CSA (kolom 2). Kolom 1 bevat, ter vergelijking en waar mogelijk⁴, de bevindingen van de FSMA uit 2014. De punten waar de FSMA **belangrijke verbetering** heeft vastgesteld in de volledige sector, zijn in het groen aangeduid. De punten waar de FSMA een **verbetering** heeft vastgesteld, maar zij **nog wat marge ziet voor verbetering bij een (beperkt) aantal ondernemingen in de sector**, zijn in het geel aangeduid. Een oranje kleur wijst op een punt waar de FSMA nog **ruime marge ziet voor verbetering in de volledige sector**.

Vaststelling Sectorrapport 2014	Vaststelling Sectorrapport 2021
<i>Als de onderneming beleggingsadvies geeft, moet zij zich ervan vergewissen dat de cliënt de relevante kenmerken van het beleggingsproduct, waaronder het risico en de mogelijke return, voldoende begrijpt om met kennis van zaken beleggingsbeslissingen te nemen. Als zij heeft vastgesteld dat dit het geval is, mag zij besluiten dat de cliënt kennis heeft.</i>	De ondernemingen hanteren kwalitatieve vragenlijsten om informatie rond kennis en ervaring bij de cliënt in te zamelen. De meeste ondernemingen toetsen de kennis en ervaring en berusten hierbij niet op een loutere zelfbeoordeling van de cliënt.
<i>De onderneming moet erover waken dat zij pas tot kennis mag besluiten als zij zich ervan heeft vergewist dat de cliënt de relevante kenmerken van het product, waaronder het risico en de mogelijke return, voldoende begrijpt om met kennis van zaken beleggingsbeslissingen te nemen.</i>	In het algemeen beschikken de ondernemingen over veiligheidsmechanismen om de betrouwbaarheid van de ingezamelde informatie over de kennis van de cliënt te verzekeren (meerdere sets van kennisvragenlijsten of hanteren van afkoelperiodes). Ze beoordelen dat de cliënt pas kennis heeft wanneer hij alle kennisvragen over de essentiële productkenmerken en -risico's correct beantwoordt .
<i>De FSMA stelt vast dat de informatie die de onderneming inwint, vaak onvolledig is.</i>	In het algemeen zamelen de ondernemingen voldoende informatie in bij hun cliënten voor de geschiktheidsbeoordeling. Sommige ondernemingen bevragen de cliënt niet diepgaand genoeg over het risico dat de cliënt bereid is te nemen. Een beperkt aantal ondernemingen zamelt geen informatie in over de reguliere financiële verplichtingen van de cliënt.
	De ondernemingen vragen hun cliënten om een minimale spaarreserve aan te houden voor onverwachte uitgaven, tenzij deze reeds elders wordt aangehouden. Wanneer de cliënt niet over een minimale spaarreserve beschikt, dan weerhouden de ondernemingen zich van het geven van beleggingsadvies aan hun cliënten.
<i>De informatie die de onderneming inwint, wordt onvoldoende getest op haar coherentie.</i>	De ondernemingen bewaken de coherentie van de ingezamelde cliënteninformatie door coherentiechecks in te bouwen in hun systemen. Zij gaan daarnaast bij elke transactie na of de ingezamelde informatie nog actueel is. Zij wijzen de cliënten op een eventuele inconsistentie.
<i>De ondernemingen worstelen vaak met de ESMA-richtsnoeren voor wat betreft de rekeningen met meerdere titularissen, onverdeeldheden, minderjarigen en rechtspersonen.</i>	Enkele ondernemingen zamelen niet altijd op passende wijze informatie in bij minderjarigen, cotitularissen of in het geval van onverdeeldheden of situaties van vruchtgebruik/naakte eigendom .

De onderneming mag haar cliënten niet aanzetten om zijn informatie aan te passen in functie van een beoogde match tussen zijn 'gestandaardiseerde profiel' en de portefeuille respectievelijk de transactie, als de aangepaste informatie niet overeenstemt met het werkelijke profiel van de cliënt.	De ondernemingen voeren in het algemeen wel controles uit op de wijzigingen van beleggersprofielen, maar de redenen voor de profielwijzigingen worden niet systematisch gedocumenteerd.
Naar aanleiding van de inspecties stelde de FSMA diverse problemen vast met betrekking tot de geschiktheidstoetsing. Deze vaststellingen zijn belangrijk in de mate dat een gebrekkige geschiktheidstest ertoe kan leiden dat de ondernemingen aan hun cliënten beleggingsproducten voorstellen die voor deze cliënten niet geschikt zijn.	De ondernemingen bouwen de geschiktheidsbeoordeling meestal in hun IT-systemen in. De automatische controles die ondernemingen gebruiken om de geschiktheid te beoordelen, zorgen ervoor dat de relatiebeheerders enkel geschikte adviezen kunnen verstrekken.
Bij heel wat ondernemingen stelde de FSMA vast dat de geschiktheidstoetsing enkel gebeurt bij aankooptransacties, terwijl de cliënt wel degelijk ook advies ontvangt over verkooptransacties.	Een beperkt aantal ondernemingen voert geen geschiktheidsbeoordeling uit voor verkoopadviezen.
	Sommige ondernemingen beperken zich bij een overschrijding van de vastgelegde concentratiedrempels per modelportefeuille/beleggersprofiel tot het verstrekken van een waarschuwing aan de cliënt.
De onderneming mag niet zelf uit eigen beweging ongeschikte beleggingsvoorstellen doen. Een negatief advies kan zich enkel voordoen nadat de onderneming advies heeft gegeven over een belegging op vraag van de cliënt. Indien de cliënt op eigen initiatief advies vraagt over een product en de onderneming vaststelt dat het product niet geschikt is, mag zij, mits duidelijke mededeling van het negatieve advies, de cliënt erop attenderen dat hij het product op eigen risico kan kopen.	Wanneer de cliënt het advies van de onderneming vraagt over een specifiek financieel instrument en dit niet geschikt blijkt, dan raden de ondernemingen de cliënt af om erin te beleggen en verstrekken zij een negatief advies. De cliënt kan deze transactie wel op zijn eigen initiatief verderzetten. De meeste ondernemingen vermelden dit in de geschiktheidsverklaring en voeren passende controles uit op de evolutie van het aantal situaties van verstrekte negatieve adviezen.
	Sommige ondernemingen beschikken niet over een beleid en procedures die waarborgen dat zij bij de beoordeling van mogelijke beleggingsalternatieven rekening houden met de kosten en complexiteit. De ondernemingen documenteren in het algemeen onvoldoende hun beoordeling. Slechts een beperkt aantal ondernemingen voert aanvullende <i>ex post</i> controles uit op de kosten en complexiteit van gelijkwaardige financiële instrumenten.

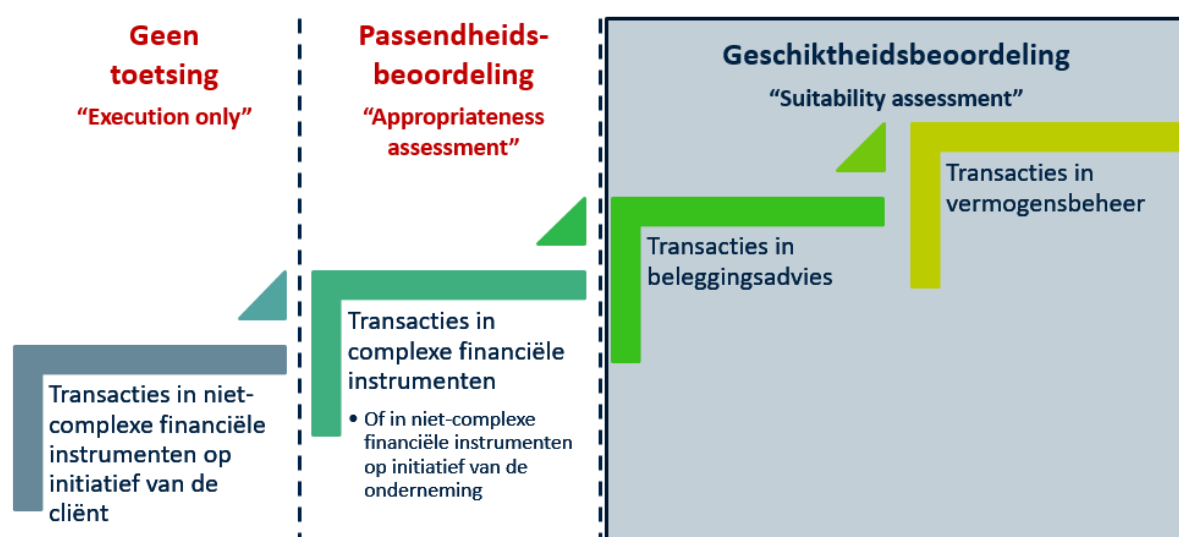
	Bij switching⁵ lichten de meeste ondernemingen in de geschiktheidsverklaring onvoldoende het resultaat van de kosten-batenanalyse en/of de motivering voor de switching toe. In bepaalde gevallen worden transacties afzonderlijk geregistreerd (aankoop/verkoop), terwijl het een <i>switching</i> betreft.
	De ondernemingen bezorgen de geschiktheidsverklaring tijdig aan de cliënt. De meeste ondernemingen beschikken over passende procedures voor hun relatiebeheerders rond de verstrekking van de geschiktheidsverklaring aan hun cliënten, inclusief de verplichting om dit te doorlopen met de cliënt.
	De ondernemingen lichten in de geschiktheidsverklaring onvoldoende toe hoe de gedane aanbeveling geschikt is voor de cliënt en in overeenstemming is met de kennis en ervaring, de beleggingsdoelstellingen (inclusief de risicobereidheid) en de verliescapaciteit van de cliënt. De meeste ondernemingen vermelden in de geschiktheidsverklaring niet wie het beleggingsadvies initieerde.
<i>In een aantal gevallen stelde de FSMA vast dat de interne controlefuncties onvoldoende middelen hadden en dat de interne controleprocedures niet doeltreffend genoeg waren. Zo stelde de FSMA soms vast dat de controles niet voldoende pertinent zijn. Een belangrijk probleem is ook vaak dat deze controles niet of onvoldoende gedocumenteerd zijn.</i>	De ondernemingen vertrouwen voor de geschiktheidsbeoordeling vooral op automatische systeemcontroles. Een beperkt aantal ondernemingen gaat de correcte werking van hun systeemcontroles niet systematisch na op periodieke basis. Een beperkt aantal ondernemingen besteedt in haar controles onvoldoende aandacht aan de naleving van de interne procedures en processen door hun relatiebeheerders, alsook aan de volledigheid en correctheid van de cliëntendossiers.

2 Ondernemingen beoordelen de geschiktheid van voorgenomen transacties door de kennis en ervaring, de financiële situatie en de beleggingsdoelstellingen van de cliënt te toetsen

Voor transacties waarover een onderneming⁶ beleggingsadvies geeft of die zij doet in het kader van vermogensbeheer, moet zij nagaan of ze geschikt zijn voor de cliënt⁷ (*suitability assessment*).

Transacties zonder beleggingsadvies of buiten vermogensbeheer zijn onderworpen aan een passendheidsbeoordeling (*appropriateness assessment*). Enkel transacties die betrekking hebben op een niet-complex financieel instrument⁸ en die gebeuren op louter initiatief van de cliënt zijn van deze beoordeling vrijgesteld (*execution only*)⁹.

Dit rapport gaat enkel over **transacties met beleggingsadvies voor niet-professionele cliënten**, die onderworpen zijn aan een geschiktheidsbeoordeling.

Ondernemingen mogen **geen verwarring** doen ontstaan over de aard van de beleggingsdiensten die ze aanbieden. Ze moeten hun cliënten hierover correcte, duidelijke en niet-misleidende informatie geven.

Beleggingsadvies omvat het verstrekken van gepersonaliseerde aanbevelingen aan een cliënt, hetzij op diens verzoek, hetzij op initiatief van de onderneming, met betrekking tot een of meerdere transacties in financiële instrumenten.

Bij de geschiktheidsbeoordeling evalueren de ondernemingen voor elke voorgenomen transactie de volgende **vier aspecten**:

- de kennis van de cliënt;
- zijn of haar ervaring;
- zijn of haar beleggingsdoelstellingen, met inbegrip van zijn of haar risicotolerantie;

- zijn of haar financiële situatie, met inbegrip van zijn of haar vermogen om financieel verlies te dragen.

De ondernemingen moeten voor elke productcategorie nagaan of de cliënt de nodige kennis en ervaring heeft om met kennis van zaken een beleggingsbeslissing te nemen. Deze verplichting geldt voor de productcategorieën die zij aanbieden of waarvoor hun cliënt belangstelling toont. Zij zouden hun productaanbod daarom op passende wijze moeten **indelen in categorieën**. De indeling gebeurt op basis van de aard en de specifieke kenmerken van de producten, met inbegrip van de complexiteit/risico's en kosten. Voor complexe producten (bijvoorbeeld producten met bijzondere eigenschappen) zouden meer uitvoerige processen nodig kunnen zijn.

Ondernemingen moeten bij hun cliënten **informatie verzamelen** over elk van de vier aspecten van de geschiktheidsbeoordeling. Ze mogen hierbij niet overmatig vertrouwen op een zelfbeoordeling van hun cliënt.

Ondernemingen mogen zich verlaten op de informatie die de cliënt verstrekt, tenzij zij weten of zouden moeten weten dat deze informatie kennelijk verouderd, onjuist of onvolledig is.

Op basis van de **specifieke informatie** die is ingezameld **over de cliënt** moeten de ondernemingen een duidelijk beeld krijgen van de kennis en ervaring van de cliënt, zijn beleggingsdoelstellingen en zijn financiële situatie, om te beoordelen of het aangeboden financieel instrument geschikt is.

Ondernemingen moeten een **beleid** vastleggen en implementeren over hoe zij de informatie rond de vier aspecten van de geschiktheidsbeoordeling zullen verzamelen **in het geval van cotitulariteit, onverdeeldheden, minderjarigen en situaties van vruchtgebruik/naakte eigendom**¹⁰.

Ondernemingen delen de cliënt duidelijk en helder mee dat de geschiktheidsbeoordeling dient om hun in staat te stellen in het belang van de cliënt te handelen. Hierbij geeft de **onderneming** duidelijk aan dat zij **zelf verantwoordelijk** is voor de beoordeling van de geschiktheid. Zij mag deze verantwoordelijkheid niet afschuiven op de cliënt, zelfs indien zij beleggingsadvies verstrekt via een geautomatiseerd of semi-geautomatiseerd systeem.

Als de **onderneming** oordeelt dat een cliënt onvoldoende kennis of ervaring heeft over een financieel instrument of dat de voorgenomen transactie **niet geschikt** is in het licht van de beleggingsdoelstellingen of de financiële situatie van de cliënt, dan **mag zij de transactie niet aanbevelen**. Ze mag ze evenmin aan de cliënt voorstellen met een waarschuwing dat ze niet geschikt is.

Soms is het de **cliënt** die zelf **initiatief** neemt om **beleggingsadvies** te vragen **over een specifiek financieel instrument**. Als de transactie niet geschikt blijkt, moet de onderneming de cliënt afraden om deze transactie uit te voeren. In dit geval geeft de onderneming een '**negatief advies**'¹¹ en kan de cliënt de transactie eventueel laten uitvoeren op eigen risico. Het aantal situaties van negatief advies zou beperkt moeten blijven.

Als de cliënt **geen of onvoldoende informatie** over zijn kennis en ervaring, zijn beleggingsdoelstellingen of zijn financiële situatie geeft, dan **mag de onderneming geen transacties aanbevelen**.

De onderneming die beleggingsadvies geeft aan een niet-professionele cliënt, moet hem/haar een **geschiktheidsverklaring**¹² verstrekken. In deze verklaring motiveert zij hoe het beleggingsadvies overeenstemt met de kennis en ervaring, de financiële situatie en de beleggingsdoelstellingen van de cliënt.

Ondernemingen die beslissen om een **periodieke geschiktheidsbeoordeling** uit te voeren voor hun cliënten, **toetsen ten minste elk jaar de geschiktheid van de gedane aanbevelingen**. Deze ondernemingen zouden bij elk beleggingsadvies dat zij verstrekken in de geschiktheidsverklaring moeten opnemen dat zij dit advies verlenen in het kader van beleggingsadvies met een periodieke geschiktheidsbeoordeling.

Ondernemingen moeten, rekening houdend met de kosten en complexiteit, toetsen of **gelijkwaardige beleggingsdiensten of financiële instrumenten** kunnen beantwoorden aan het profiel van de cliënt. De indeling van haar productaanbod in categorieën (cf. supra) is ook voor deze afweging van belang.

De onderneming die haar cliënt aanbeveelt om van belegging te wisselen (**switching**), door een financieel instrument te verkopen en een ander aan te kopen, moet een kosten-batenanalyse van de wissel uitvoeren. Ze moet daarbij zowel monetaire als niet-monetaire kosten en baten in aanmerking nemen.

Ondernemingen bewaren de gegevens van iedere verleende dienst, van iedere uitgevoerde activiteit en van iedere uitgevoerde transactie. Ze moeten in het bijzonder de volgende **gegevens** met betrekking tot beleggingsadvies bewaren:

- de schriftelijke overeenkomst met de cliënt in geval van beleggingsadvies met een periodieke geschiktheidsbeoordeling;
- het feit dat een beleggingsadvies werd verleend, alsook de datum en het tijdstip van het advies;
- het aanbevolen financiële instrument;
- de ingezamelde gegevens over de kennis en ervaring, de beleggingsdoelstellingen en de financiële situatie van de cliënt;
- de geschiktheidsverklaring.

De gegevens moeten **vlot toegankelijk** zijn voor de relevante personen binnen de ondernemingen en voor de FSMA. De gegevens mogen niet gemanipuleerd of gewijzigd kunnen worden.

De ondernemingen moeten hun **beleid en procedures** over de geschiktheidsbeoordeling geregeld **evalueren**. Ze doen dit ook telkens als zich een wezenlijke verandering voordoet die de blijvende toepassing ervan bemoeilijkt. Ze moeten toezien op de doeltreffendheid van hun beleid en hun procedures om mogelijke tekortkomingen te achterhalen en recht te zetten.

De **controlefuncties** van de gereguleerde ondernemingen hebben elk een eigen rol te vervullen. Wat de gedragsregels betreft, is een sleutelrol weggelegd voor de compliancefunctie. Zij staat in voor het monitoren, het opstellen van aanbevelingen en het rapporteren over het compliancerisico van de onderneming.

De vaststellingen en maatregelen beschreven in dit rapport zijn gebaseerd op de volgende **wettelijke en reglementaire referentieteksten**:

- artikel 27, § 3, artikel 27bis, §§ 1 en 2 en artikel 27ter, §§ 2 en 7, al. 2 Wet Toezicht Financiële Sector 2 augustus 2002;
- artikelen 54, 55, 72 en Bijlage I Gedelegeerde Verordening 2017/565.

Verder heeft de FSMA ook in belangrijke mate de richtsnoeren gehanteerd die het Europese agentschap ESMA heeft opgesteld in samenspraak met alle nationale MiFID-toezichthouders in Europa¹³. De FSMA informeerde ESMA dat zij de richtsnoeren in haar toezichtspraktijk zal toepassen.

3 De FSMA doet vaststellingen over de geschiktheidsbeoordeling¹⁴

3.1 De ondernemingen zorgen voor duidelijkheid over het beschermingsniveau van hun beleggingsdienstenaanbod, zowel voor hun cliënten als voor hun medewerkers¹⁵

De FSMA heeft in haar sectorrapport over de passendheidsbeoordeling¹⁶ haar vaststellingen uiteengezet over de manier waarop de ondernemingen het beschermingsniveau van hun beleggingsdienstenaanbod beschrijven. Deze vaststellingen zijn ook relevant voor de geschiktheidsbeoordeling.

De FSMA doet daarnaast de volgende vaststelling:

- De meeste ondernemingen verwerken in hun systemen de transacties waarvoor zij een negatief advies verstrekten, na een initiatief van de cliënt, als transacties met beleggingsadvies. Een minderheid beschouwt ze verkeerdelijk als transacties in *execution only* of *execution with appropriateness test*.

3.2 De ondernemingen categoriseren de financiële instrumenten

De FSMA heeft in haar sectorrapport over de passendheidsbeoordeling¹⁷ haar vaststellingen uiteengezet over de manier waarop de ondernemingen financiële instrumenten categoriseren. Deze vaststellingen zijn ook relevant voor de geschiktheidsbeoordeling.

3.3 De ondernemingen zamelen informatie in over de kennis en ervaring, de financiële situatie en de beleggingsdoelstellingen van de cliënt

3.3.1 De ondernemingen maken bij de informatie-inzameling gebruik van een eigen vragenlijst. De informatie-inzameling is meestal voldoende granulaar

De FSMA stelt vast dat de ondernemingen een eigen vragenlijst gebruiken voor de verzameling van de cliënteninformatie. Dit laat hun toe om op een gestructureerde manier informatie in te zamelen bij al hun cliënten. De informatie-inzameling gebeurt soms op verschillende momenten in de tijd: bij de bepaling van het beleggersprofiel of voor elke adviestransactie.

De FSMA doet de volgende vaststellingen over de verzameling van informatie rond de **kennis en ervaring** van de cliënt:

- De ondernemingen maken gebruik van *multiple choice* kennisvragen per productcategorie. Ze besluiten pas dat de cliënt over voldoende kennis beschikt indien hij alle kennisvragen rond de essentiële kenmerken en risico's van de betrokken productcategorie correct heeft beantwoord.
- Ondernemingen laten in het algemeen niet toe dat een gebrek aan kennis over de essentiële kenmerken en risico's van een productcategorie gecompenseerd kan worden door eerdere ervaring.
- Het merendeel van de ondernemingen beoordeelt zelf de kennis van haar cliënten. In één onderneming stelde de FSMA vast dat de inzameling van de kennis van de cliënt enkel gebeurde via een zelfbeoordeling door de cliënt.
- Een beperkt aantal ondernemingen zamelen voor de beoordeling van de ervaring geen informatie in rond de aard (aankoop/verkoop) of het volume van de uitgevoerde transacties door de cliënt.
- Sommige ondernemingen zamelen informatie in over de kennis en ervaring van de cliënt met productcategorieën die de onderneming niet aanbeveelt.

De FSMA doet de volgende vaststellingen over de inzameling van informatie rond de **financiële situatie** van de cliënt:

- De meeste ondernemingen bepalen zelf het vermogen van de cliënt om verliezen te dragen op basis van de ingezamelde informatie over de financiële situatie van de cliënt.
- Een beperkt aantal ondernemingen zamelt geen informatie in over de reguliere financiële verplichtingen van de cliënt. Eén onderneming beoordeelde de financiële draagkracht van haar cliënten niet.
- De meeste ondernemingen vragen hun cliënten om een minimale spaarreserve aan te houden voor onverwachte uitgaven, tenzij deze reeds elders wordt aangehouden. Bij gebrek aan een minimale spaarreserve, verstrekken zij geen beleggingsadvies.

De FSMA doet de volgende vaststellingen over de inzameling van informatie rond de **beleggingsdoelstellingen** van de cliënt:

- De ondernemingen maken gebruik van scenario's om de risicotolerantie van de cliënt te bepalen. Sommige ondernemingen lichten evenwel niet toe of het fictieve scenario's betreffen, dan wel scenario's op basis van reële historische gegevens.
- Om de risicotolerantie van de cliënt te bepalen, vragen een aantal ondernemingen aan de cliënt hoe hij zou reageren als de waarde van zijn portefeuille « meer dan verwacht » of « aanzienlijk » zou dalen. Zij kwantificeren hierbij onvoldoende nauwkeurig de betrokken daling.
- Om de beleggingshorizon te bepalen, vragen een beperkt aantal ondernemingen aan de cliënt binnen welke termijn hij uitgaven voorziet waarvoor hij een aanzienlijk deel van zijn beleggingen nodig heeft. Ze vragen niet expliciet hoe lang de cliënt de betrokken belegging wenst aan te houden.

3.3.2 De meeste ondernemingen zorgen ervoor dat de ingezamelde informatie betrouwbaar, coherent en actueel is

De FSMA doet de volgende vaststellingen:

- De ondernemingen implementeren geautomatiseerde coherentiecontroles in de systemen die zij gebruiken voor de geschiktheidsbeoordeling¹⁸.
- De ondernemingen wijzen de cliënt op een eventuele inconsistentie.
- De meeste ondernemingen hanteren meerdere sets van kennisvragenlijsten voor het geval de cliënt vraagt om de kennisvragenlijst opnieuw te doorlopen. Sommige ondernemingen hanteren daarnaast een afkoelperiode wanneer de cliënt de kennisvragenlijst twee keer heeft doorlopen en nog steeds niet correct heeft geantwoord voor een of meerdere productcategorieën.
- Eén onderneming laat cliënten toe om te kiezen voor een andere beleggingsstrategie dan diegene die door het algoritme is bepaald op basis van hun antwoorden op de vragen rond de risicotolerantie. De door de cliënt gekozen beleggingsstrategie is hierdoor niet langer in overeenstemming met de antwoorden van de cliënt op de vragenlijst.
- De ondernemingen beschikken over procedures rond de actualisatie van de cliënteninformatie. De meeste ondernemingen vragen, vooraleer ze beleggingsadvies geven, aan hun cliënten of er relevante wijzigingen zijn in hun persoonlijke situatie die een invloed kunnen hebben op de oorspronkelijk ingezamelde gegevens.
- De ondernemingen actualiseren de vragenlijsten van hun cliënten nadat deze de vervalddag, die de onderneming zelf heeft bepaald, hebben bereikt, alsook wanneer bepaalde gebeurtenissen plaatsvinden of op verzoek van de cliënt.

3.3.3 De ondernemingen doen controles op de wijzigingen van beleggersprofielen, maar de wijzigingen zijn niet altijd voldoende gedocumenteerd

De FSMA doet de volgende vaststellingen:

- De ondernemingen documenteren niet systematisch de redenen voor de wijziging van een beleggersprofiel.
- De meeste ondernemingen gaan de relevantie van de profielwijzigingen na in hun controles. Bij één onderneming wijzen de motiveringen voor de profielwijzigingen op het bestaan van een potentieel risico dat de antwoorden van de cliënten worden gestuurd in functie van het gewenste beleggersprofiel om bepaalde transacties mogelijk te maken.

3.3.4 De ondernemingen zamelen niet altijd op passende wijze informatie in bij minderjarigen, cotitularissen of in het geval van onverdeeldheden of situaties van vruchtgebruik/naakte eigendom

De FSMA doet de volgende vaststellingen:

- Enkele ondernemingen beschikken niet over specifieke procedures voor bijzondere situaties, zoals beleggingen door minderjarigen, situaties van vruchtgebruik/naakte eigendom, cotitularissen, etc.
- Eén onderneming baseert zich op de financiële situatie van de ouders van een minderjarige wanneer de ouder(s) een investering doet/doen in naam en voor rekening van de minderjarige.

- Een beperkt aantal ondernemingen kent automatisch een defensief profiel toe aan minderjarigen, zonder de nodige informatie te hebben ingewonnen over de minderjarige (financiële situatie en beleggingsdoelstellingen) en zijn vertegenwoordiger (kennis en ervaring).

3.4 De ondernemingen beoordelen de geschiktheid van een transactie in financiële instrumenten

3.4.1 De ondernemingen beoordelen systematisch de geschiktheid van de geadviseerde transacties, een beperkt aantal ondernemingen doet dit niet voor verkoopadviezen

De FSMA doet de volgende vaststellingen:

- De ondernemingen beschikken over adequate procedures rond de geschiktheidsbeoordeling en de bijhorende controles. Automatische controles zorgen ervoor dat de relatiebeheerders enkel geschikte adviezen verstrekken. Bij de meeste ondernemingen adviseren de relatiebeheerders een product uit een lijst die per beleggersprofiel enkel geschikte producten bevat.
- Sommige ondernemingen kunnen onvoldoende aantonen hoe de kosten de keuze van de relatiebeheerder voor een product beïnvloeden op het moment van het advies aan de cliënt.
- Een beperkt aantal ondernemingen voert geen geschiktheidsbeoordeling uit voor verkoopadviezen.
- De meeste ondernemingen nemen bij de geschiktheidsbeoordeling het concentratierisico mee in rekening en leggen op voorhand concentratiedrempels vast per modelportefeuille/ beleggersprofiel. Sommige ondernemingen beschouwen een overschrijding van de concentratiedrempels die zij vaststellen niet als een blokkerende factor voor de beoordeling van de geschiktheid. De ondernemingen beperken zich dan, als onderdeel van de geschiktheidsbeoordeling, tot de verstrekking van een waarschuwing dat de concentratiedrempels zijn overschreden.
- De meeste ondernemingen beschikken over procedures die voorzien in de correcte uitvoering van de geschiktheidsbeoordeling in geval van technische storingen in het systeem. In één onderneming was dit niet het geval.
- Bij één onderneming bestond er geen automatische koppeling tussen de geschiktheidsbeoordeling in de adviestool en de uitvoering ervan in het orderuitvoeringssysteem. Als gevolg hiervan voerde deze onderneming enkele verkeerde, niet geschikte transacties voor de cliënt uit.

3.4.2 De ondernemingen bouwen de geschiktheidsbeoordeling in hun systemen in en maken hierbij gebruik van een scoringsmodel of algoritme

De ondernemingen bouwen de geschiktheidsbeoordeling meestal in hun IT-systemen in. Ze maken hierbij gebruik van een scoringsmodel of een achterliggend algoritme. Ze kennen hierbij een weging of score toe aan de antwoorden van de cliënt. Dit bepaalt het resultaat van de geschiktheidsbeoordeling en/of het beleggersprofiel van de cliënt.

De FSMA doet de volgende vaststellingen:

- De meeste ondernemingen gebruiken alle informatie die zij bij de cliënt hebben ingezameld. Eén onderneming houdt bij haar geschiktheidsbeoordeling geen rekening met de ervaring van de cliënt in de betrokken productcategorie. Een andere onderneming houdt bij haar geschiktheids-

beoordeling slechts gedeeltelijk rekening met de ingezamelde informatie over de financiële situatie.

- Bij één onderneming bepaalden de financiële situatie en de risicoappetijt van de cliënt het beleggersprofiel op basis van een scoringsmodel. Het model is zo opgebouwd dat een lage score op één deelaspect (bijvoorbeeld de financiële situatie) geneutraliseerd kan worden door een hoge score op een ander deelaspect (bijvoorbeeld de risicoappetijt). De onderneming kent automatisch een meer conservatief profiel toe (1 profiel lager) aan een cliënt waarvan de financiële situatie zwak is. Zij houdt bij de geschiktheidsbeoordeling verder geen rekening met de concreet ingezamelde informatie bij de cliënt over zijn financiële situatie.
- Eén onderneming houdt in haar berekening van de risicoscore van de portefeuille naast het belegbaar vermogen ook rekening met tegoeden op zicht- en spaarrekeningen die niet bestemd zijn voor beleggingen.

De ondernemingen die « negatief advies » verstrekken, omkaderen deze activiteit meestal goed. De FSMA doet de volgende vaststellingen:

- De meeste ondernemingen verstrekken een negatief advies wanneer de cliënt advies vraagt over een specifiek financieel instrument en dit niet geschikt blijkt te zijn. Ze geven een waarschuwing dat het instrument niet geschikt is en raden de cliënt af om de transactie uit te voeren. De cliënt kan beslissen om deze waarschuwing te negeren en de transactie toch te laten doorgaan.
- De ondernemingen vermelden specifiek in de geschiktheidsverklaring dat zij een « negatief advies » verstrekken en dat de cliënt, ondanks het negatief advies van de onderneming, de transactie op zijn eigen initiatief wenst verder te zetten.
- De meeste ondernemingen voeren passende controles uit op de evolutie van het aantal situaties van verstrekte « negatieve adviezen ».
- De meeste ondernemingen registreren in hun systemen de initiatiefnemer van het advies om aan te tonen dat negatieve adviezen enkel plaatsvinden op initiatief van de cliënt. Zij vermelden de initiatiefnemer niet systematisch op de geschiktheidsverklaring.

3.4.3 De ondernemingen geven een verschillende invulling aan het begrip « gelijkwaardige financiële instrumenten » en houden daarbij niet altijd voldoende rekening met de kosten en de complexiteit

De FSMA doet de volgende vaststellingen:

- De ondernemingen geven een verschillende invulling aan het begrip “gelijkwaardige financiële instrumenten”:
 - Sommige ondernemingen beschouwen alle financiële instrumenten die geschikt zijn voor de cliënt als gelijkwaardig.
 - Sommige ondernemingen beperken de gelijkwaardige financiële instrumenten tot producten van dezelfde categorie, met dezelfde kenmerken (horizon, risicocategorie en activaklasse).
 - Sommige ondernemingen zijn van mening dat de producten van dezelfde product-categorie, bijvoorbeeld fondsen, een gelijkaardige kostenstructuur hebben en dat andere factoren dan kosten bijgevolg mogen doorwegen in de bepaling van wat gelijkwaardige financiële instrumenten zijn.

- Sommige ondernemingen hebben geen beleid en procedures die waarborgen dat zij bij de beoordeling van mogelijke beleggingsalternatieven rekening houden met kosten en complexiteit.
- De ondernemingen voeren meestal op centraal niveau, tijdens het productgoedkeuringsproces, een beoordeling uit van de kosten en complexiteit van gelijkwaardige financiële instrumenten. De relatiebeheerders houden hier minder rekening mee wanneer zij uit de lijst van geschikte beleggingsalternatieven een financieel instrument selecteren voor de cliënt.
- De ondernemingen documenteren onvoldoende hun analyses en argumenten voor de keuze van de financiële instrumenten die zij aan cliënten adviseren. Hierdoor kunnen zij onvoldoende aantonen dat zij gelijkwaardige financiële instrumenten hebben overwogen.
- Slechts een beperkt aantal ondernemingen voert aanvullende *ex post* controles uit op de kosten en complexiteit van gelijkwaardige financiële instrumenten.

3.4.4 De ondernemingen identificeren een *switching* niet altijd correct en lichten het resultaat van de *switching* onvoldoende toe in de geschiktheidsverklaring

De FSMA doet de volgende vaststellingen:

- De meeste ondernemingen beschikken over een beleid en procedures over *switching*, maar er zijn belangrijke verschillen tussen de ondernemingen:
 - Sommige ondernemingen zijn van mening dat er enkel sprake is van een *switching* indien er bij de aankoop- en verkooptransactie eenzelfde intentie aanwezig is.
 - Eén onderneming beschouwt wijzigingen in de portefeuille als gevolg van een wijziging van het beleggersprofiel, de voorkeuren van de cliënt of de assetallocatie niet als een *switching*.
- De beslissing om een *switching* aan te bevelen wordt bij de meeste ondernemingen meestal niet op centraal niveau (investeringscomité) genomen, tenzij in de specifieke gevallen waarin zij vaststellen dat het in het belang is van cliënten om een specifiek financieel instrument te verkopen.
- Eén onderneming raadt *switching* af als het financiële instrument minder dan een jaar in de portefeuille van de cliënt zit of als het financiële instrument binnen de zes maanden op vervaldag komt (op enkele uitzonderingen na), hoofdzakelijk omwille van de instapkosten en de aanbevolen houdperiode (voor zover van toepassing).
- Het merendeel van de ondernemingen voeren periodieke, steekproefsgewijze controles uit op *switching*. Ze gaan hierbij de motivatie voor de *switching* na, alsook de naleving van de interne procedures rond *switching*. Deze controles laten niet altijd toe om de situaties te detecteren waarin relatiebeheerders een aankoop en een verkoop niet als een *switching* registreren, maar als twee afzonderlijke transacties.
- Verschillende ondernemingen lichten het resultaat van de kosten-batenanalyse en/of de motivering voor de *switching* onvoldoende toe in de geschiktheidsverklaring.

3.5 De ondernemingen bezorgen de geschiktheidsverklaring tijdig aan de cliënt, maar geven onvoldoende aan hoe de gedane aanbevelingen geschikt zijn

De FSMA doet de volgende vaststellingen over de geschiktheidsverklaring:

- In het algemeen bezorgen de ondernemingen de geschiktheidsverklaring tijdig aan de cliënt, dit wil zeggen vooraleer ze transacties uitvoeren die het voorwerp vormen van de geschiktheidsverklaring.
- In het merendeel van de ondernemingen genereren de IT-systemen en adviestools automatisch een geschiktheidsverklaring op het einde van het adviesproces. Dit is een blokkerende stap alvorens een transactie te kunnen uitvoeren.
- De meeste ondernemingen beschikken over passende procedures voor hun relatiebeheerders rond de verstrekking van de geschiktheidsverklaring aan hun cliënten, inclusief de verplichting om dit te doorlopen met de cliënt. De meeste ondernemingen met een « multikanaalaanpak »¹⁹ sturen de geschiktheidsverklaring voor hun digitale cliënten naar een beveiligde inbox op de online applicatie van de onderneming. Digitale cliënten kunnen daarnaast een papieren versie vragen.
- De geldigheidsduur van de geschiktheidsverklaring verschilt van onderneming tot onderneming.
- De toelichting in de geschiktheidsverklaring over hoe de gedane aanbeveling geschikt is voor de cliënt is vaak niet granulair genoeg. Ten behoeve van standaardisatie stellen de ondernemingen meestal een verklaring op die bestaat uit een algemene toelichting of een overzicht van de geschiktheidscontroles. Zij tonen onvoldoende aan hoe de gedane aanbeveling overeenstemt met de kennis en ervaring, de beleggingsdoelstellingen (inclusief de risicobereidheid) en de verliescapaciteit van de cliënt.
- Eén onderneming neemt de transacties in *execution only*²⁰, en dus zonder geschiktheidsbeoordeling, op in de geschiktheidsverklaring die zij bezorgt aan de cliënt, zonder deze voldoende af te scheiden van de transacties met beleggingsadvies.
- De meeste ondernemingen vermelden in de geschiktheidsverklaring niet wie het beleggingsadvies initieerde²¹, de relatiebeheerder of de cliënt.

3.6 De transactielijsten in beleggingsadvies van een aantal ondernemingen vertonen tekortkomingen en één onderneming bewaarde niet alle noodzakelijke gegevens

De FSMA doet de volgende vaststellingen:

- De transactielijsten in beleggingsadvies van sommige ondernemingen, zoals bezorgd aan de FSMA, vertoonden de volgende foutieve of ontbrekende informatie:
 - een verkeerd cliëntenprofiel;
 - transacties met een foutieve ISIN-code;
 - foutief aangemerkte transacties als *switching*;
 - afzonderlijke aankoop- en verkooptransacties terwijl het een *switching* betrof;
 - transacties uitgevoerd zonder beleggingsadvies terwijl het om transactielijsten in beleggingsadvies ging;
 - transacties zonder vermelding van het kanaal dat gebruikt werd om het advies te geven;

- transacties waarbij ten onrechte het tijdstip van uitvoering voorafgaat aan het tijdstip van de overhandiging van de geschiktheidsverklaring.
- Eén onderneming had bepaalde cliëntengegevens niet bewaard, zoals het beleggersprofiel (en de actualisatie ervan), de geschiktheidsverklaringen, de datum waarop de geschiktheidsverklaring werd overhandigd en de door de cliënt ingevulde vragenlijst over zijn kennis en ervaring.

3.7 Sommige ondernemingen kunnen hun controles nog versterken op enkele punten

De FSMA doet de volgende vaststellingen:

- De ondernemingen vertrouwen voor de geschiktheidsbeoordeling vooral op automatische systeemcontroles. Een beperkt aantal ondernemingen gaat de correcte werking van hun systeemcontroles niet op periodieke basis na.
- Een beperkt aantal ondernemingen besteedt in haar controles nog onvoldoende aandacht aan de naleving van de interne procedures en processen door hun relatiebeheerders, alsook aan de volledigheid en correctheid van de cliëntendossiers.
- Slechts een beperkt aantal ondernemingen voert specifieke *ex post* controles uit op het in rekening brengen van de kosten en complexiteit bij de analyse van gelijkwaardige financiële instrumenten.
- De meeste ondernemingen voeren steekproefsgewijze controles uit op *switching* om de motivatie voor de *switching* te evalueren en na te gaan of de interne procedures werden nageleefd. De bestaande controles volstaan in sommige gevallen niet om het mogelijke risico van omzeiling van de regels door relatiebeheerders te identificeren. Zo kunnen aan- en verkooptransacties afzonderlijk worden gerapporteerd om de kosten-batenanalyse bij *switching* te vermijden.

4 De FSMA stelt goede praktijken vast in verband met de geschiktheidsbeoordeling

De FSMA heeft in haar sectorrapport over de passendheidsbeoordeling²² een goede praktijk uiteengezet over de manier waarop de ondernemingen het beschermingsniveau van hun beleggingsdienstenaanbod beschrijven. Deze is ook relevant voor de geschiktheidsbeoordeling.

Daarnaast stelt de FSMA de volgende goede praktijken vast:

- Verschillende ondernemingen in de financiële sector leverden over de jaren heen belangrijke inspanningen om de kwaliteit van de vragenlijsten te verhogen. De ondernemingen hanteren kwalitatieve vragenlijsten om informatie rond kennis en ervaring bij de cliënt in te zamelen.
- De meeste ondernemingen beschikken over veiligheidsmechanismen om de betrouwbaarheid van de ingezamelde informatie over de kennis van de cliënt te verzekeren. Zij gebruiken bijvoorbeeld meerdere sets van kennisvragenlijsten of hanteren een afkoelperiode wanneer de cliënt de kennisvragenlijst twee keer heeft doorlopen en nog steeds niet correct heeft geantwoord voor één of meerdere productcategorieën²³. Zij beoordelen dat de cliënt pas kennis heeft wanneer hij alle kennisvragen over de essentiële productkenmerken en -risico's correct beantwoordt.

- De meeste ondernemingen vragen hun cliënten om een minimale spaarreserve aan te houden voor onverwachte uitgaven, tenzij deze reeds elders wordt aangehouden. Wanneer de cliënt niet over een minimale spaarreserve beschikt, dan weerhouden de ondernemingen zich van het geven van beleggingsadvies aan hun cliënten.
- De meeste ondernemingen vragen, vooraleer ze beleggingsadvies geven, aan hun cliënten of er relevante wijzigingen zijn in hun persoonlijke situatie die een invloed kunnen hebben op de oorspronkelijk ingezamelde gegevens. Zij wijzen de cliënt op een eventuele inconsistentie.
- De ondernemingen beschikken over IT-systemen en adviestools om een geschiktheidsbeoordeling uit te voeren. Deze tools bevatten geautomatiseerde coherentiechecks en een automatische blokkering in het geval van ongeschikte transacties. In verschillende ondernemingen kan de beleggingsadviseur enkel die producten zien die geschikt zijn voor de cliënt²⁴.
- De meeste ondernemingen beschikken over procedures die voorzien in de correcte uitvoering van de geschiktheidsbeoordeling in geval van technische storingen in het systeem.
- De ondernemingen vermelden duidelijk in de geschiktheidsverklaring dat zij een negatief advies geven en dat de cliënt ondanks het negatief advies van de onderneming, de transactie op zijn eigen initiatief kan verderzetten.
- De meeste ondernemingen volgen de evolutie van het aantal situaties van verstrekte negatieve adviezen op. Deze controles maken het mogelijk om na te gaan of relatiebeheerders gebruik maken van de mogelijkheid om transacties uit te voeren die niet geschikt zijn en waarbij zij aangeven dat de cliënt het initiatief nam voor de transactie.
- De relatiebeheerders doorlopen systematisch de inhoud van de geschiktheidsverklaring met de cliënt alvorens de transactie uit te voeren. Zij beperken zich niet tot de loutere overhandiging van de geschiktheidsverklaring aan de cliënt. Bij de meeste ondernemingen is het niet mogelijk om een transactie uit te voeren zonder dat de geschiktheidsverklaring is overhandigd aan de cliënten (digitaal of in papieren versie) of zonder dat de relatiebeheerder in het systeem moet bevestigen dat hij de verklaring heeft overhandigd aan de cliënt.

5 De FSMA doet aanbevelingen in verband met de geschiktheidsbeoordeling

De FSMA maakte in haar sectorrapport over de passendheidsbeoordeling²⁵ een aanbeveling over de categorisering van financiële instrumenten. Deze aanbeveling is ook relevant voor de geschiktheidsbeoordeling.

Daarnaast doet de FSMA de volgende aanbevelingen in verband met de geschiktheidsbeoordeling en brengt ze een aantal wettelijke vereisten in herinnering:

- Ondernemingen zouden meer specifieke informatie moeten verzamelen rond de beleggingsdoelstellingen van de cliënt, met inbegrip van de risicotolerantie. In hun eigen vragenlijsten zouden zij vage termen moeten vermijden en de cliënt diepgaander moeten bevragen over de periode dat de cliënt de belegging wenst aan te houden (beleggingshorizon/looptijd) en over het risico dat de cliënt bereid is te nemen. Om de risicotolerantie van de cliënt te beoordelen, zouden ondernemingen zich niet mogen beperken tot een algemene vraagstelling, maar zouden zij de persoonlijke keuzes van de cliënt moeten kunnen kwantificeren (vb. aan de hand van grafieken, specifieke percentages of absolute getallen). Indien ondernemingen gebruik maken van

scenarioanalyses, dan zouden zij de cliënt hierbij een toelichting moeten verstrekken over de herkomst van de gebruikte data en de mate waarin deze al dan niet representatief zijn.

- Ondernemingen zouden systematisch de reden voor de profielwijzigingen moeten documenteren en bijhouden. Hierdoor kunnen zij beter de situaties identificeren waarbij het beleggersprofiel zodanig wordt bijgewerkt om een bepaalde transactie te kunnen doorvoeren, zonder dat de persoonlijke situatie van de cliënt daadwerkelijk is veranderd. Daarnaast zouden ondernemingen hun controles op profielwijzigingen ook kunnen versterken door grotere steekproeven te gebruiken.
- Ondernemingen moeten beschikken over een beleid rond de inzameling van informatie bij specifieke situaties, zoals minderjarigen, vertegenwoordiging, cotitulariteit en vruchtgebruik/naakte eigendom. Zij moeten hierin duidelijk beschrijven hoe en bij wie zij de informatie inwinnen. Het gebruik van een “default” profiel ontslaat ondernemingen niet van de verplichte informatie in te winnen.
- Ondernemingen moeten ook de geschiktheid beoordelen van verkooptransacties die zij aan de cliënt adviseren. De geschiktheidsbeoordeling mag zich niet beperken tot de geadviseerde aankooptransacties.
- Ondernemingen zouden de concentratiedrempels die zij zelf vastleggen per modelportefeuille/beleggersprofiel steeds moeten respecteren of zouden een uitzonderlijke overschrijding moeten kunnen motiveren, ook in geval van transacties op initiatief van de cliënt. Een loutere waarschuwing dat de concentratiedrempels zijn overschreden, volstaat niet.
- Ondernemingen zouden moeten waarborgen dat de systemen, adviestools en scoringsmodellen die zij gebruiken voor de inzameling van de informatie bij cliënten en de geschiktheidsbeoordeling geschikt zijn voor hun doel en correcte resultaten opleveren (vb. in rekening nemen van alle ingezamelde informatie, niet meenemen van tegoeden die niet voor belegging zijn bestemd in de berekening van de risicoscore, correcte koppeling tussen adviestools en orderuitvoeringssystemen, geen compensatie van kennis door ervaring, correcte weergave van transactielijsten uit de systemen...).
- Ondernemingen moeten een beleid en procedures hebben die waarborgen dat zij bij de beoordeling van de mogelijke beleggingsalternatieven voldoende rekening houden met kosten en complexiteit. Zij zouden deze beoordeling omstandig moeten documenteren. Zij zouden daarnaast moeten kunnen aantonen hoe de kosten de keuze van de relatiebeheerder voor een product beïnvloeden op het moment van het advies aan de cliënt.
- In het geval van *switching* zouden de ondernemingen het resultaat van de kosten-batenanalyse en de motivering voor de *switching* moeten opnemen in de geschiktheidsverklaring aan de cliënt.
- Ondernemingen moeten in de geschiktheidsverklaring die zij aan hun cliënten verstrekken, toelichten hoe de gedane aanbeveling geschikt is voor de cliënt. Ondernemingen moeten kunnen aantonen hoe het beleggingsadvies overeenstemt met de informatie die zij hebben ingewonnen bij de cliënt over zijn kennis en ervaring, financiële situatie (inclusief de financiële draagkracht) en beleggingsdoelstellingen (inclusief de risicotolerantie). Zij zouden de initiatiefnemer voor de transactie systematisch op de geschiktheidsverklaring moeten vermelden.
- Ondernemingen die ook *execution only* transacties opnemen in de geschiktheidsverklaring, zouden deze transacties duidelijk moeten onderscheiden van de transacties waarover zij advies verstrekken om verwarring te vermijden over de verleende beleggingsdienst bij haar cliënten.

-
- ¹ Dit houdt in dat de verschillende toezichthouders van de Europese Unie die deelnemen aan de CSA gelijktijdig toezichtsacties uitvoeren over hetzelfde thema. ESMA bepaalde de krijtlijnen van de CSA voor wat de perimeter betreft. De nationale toezichthouders blijven echter vrij om hun toezichtsaanpak te bepalen. De FSMA opteerde ervoor haar gebruikelijke inspectiemethodologie voor het toezicht op de MiFID-gedragsregels te hanteren.
- ² Deze mededeling kan ook als leidraad dienen voor de geschiktheidsbeoordeling bij het verrichten van vermogensbeheer (met uitzondering van die regels die enkel voor beleggingsadvies gelden).
- ³ ESMA zal ook nog haar *Final Report* met richtsnoeren rond de geschiktheidsbeoordeling publiceren die onder andere rekening zal houden met de resultaten van de CSA-oefening. Dit sectorrapport kan – indien nodig – in het licht van die richtsnoeren worden aangepast.
- ⁴ Voor een aantal vaststellingen is geen vergelijking mogelijk gezien een aantal regels pas van toepassing waren bij de inwerkingtreding van MiFID II op 3 januari 2018.
- ⁵ Het wisselen van belegging, hetzij door een instrument te verkopen en een ander te kopen, hetzij door een recht uit te oefenen om een verandering teweeg te brengen met betrekking tot een bestaand instrument.
- ⁶ Met ‘onderneming’ bedoelen we de gereguleerde ondernemingen die aan de MiFID-regels inzake de beoordeling van de geschiktheid zijn onderworpen (zijnde ondernemingen die beleggingsadvies en/of vermogensbeheerdiensten verlenen), met name:
- de Belgische kredietinstellingen en beleggingsondernemingen, met uitzondering van de bijkantoren die zij in een andere lidstaat van de Europese Economische Ruimte (hierna “EER-lidstaat”) hebben gevestigd;
 - de Belgische beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging en van alternatieve instellingen voor collectieve belegging, met uitzondering van de bijkantoren die zij in een andere EER-lidstaat hebben gevestigd;
 - de in België gevestigde bijkantoren van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen die ressorteren onder het recht van een andere EER-lidstaat, voor hun transacties op het Belgisch grondgebied;
 - de in België gevestigde bijkantoren van buitenlandse beheervenootschappen van (alternatieve) instellingen voor collectieve belegging;
 - de in België gevestigde bijkantoren van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen voor zover die kredietinstellingen en beleggingsondernemingen ressorteren onder het recht van derde landen; en
 - de kredietinstellingen en de beleggingsondernemingen die onder het recht van derde landen ressorteren en die in België rechtsgeldig beleggingsdiensten verrichten aan de personen vermeld in artikel 14, § 1, 3° Wet Toegang Beleggingsdienstenbedrijf 25 oktober 2016, mits deze laatstgenoemde personen door de betrokken kredietinstellingen en beleggingsondernemingen als niet-professionele cliënten worden beschouwd in de zin van artikel 2, 1e lid, 29° van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten (hierna “Wet Toezicht Financiële Sector 2 augustus 2002”).
- ⁷ Met ‘cliënt’ bedoelen we zowel cliënten als potentiële cliënten.
- ⁸ Niet-complex financieel instrument in de zin van artikel 27ter, § 5, 1° Wet Toezicht Financiële Sector 2 augustus 2002 of na toetsing van het financieel instrument ten aanzien van de in artikel 57 Gedelegeerde Verordening 2017/565 van de Commissie van 25 april 2016 (hierna “Gedelegeerde Verordening 2017/565”) opgelijste voorwaarden (indien het geen automatisch “niet-complex” financieel instrument betreft).
- ⁹ De vier cumulatieve voorwaarden die moeten gerespecteerd worden om een transactie te kunnen uitvoeren zonder passendheidsbeoordeling zijn opgenomen in artikel 27ter, § 5 van de Wet Toezicht Financiële Sector 2 augustus 2002.
- ¹⁰ De FSMA publiceerde op 28 juni 2021 een standpunt op haar website rond de passendheids- en geschiktheidsbeoordeling bij vruchtgebruik, zie <https://www.fsma.be/nl/opinion/passendheids-en-geschiktheidsbeoordeling-bij-vruchtgebruik>.

-
- ¹¹ Considerans 85 van de Richtlijn 2014/65 verduidelijkt wat moet begrepen worden onder « een dienst op initiatief van een cliënt » als volgt : *“Een dienst wordt geacht verleend te zijn op initiatief van een cliënt, tenzij de cliënt om de dienst vraagt in antwoord op een gepersonaliseerde tot die bewuste cliënt gerichte mededeling van of namens de onderneming, die een uitnodiging behelst of bedoeld is om de cliënt te beïnvloeden met betrekking tot een specifiek financieel instrument of een specifieke transactie. Een dienst kan worden beschouwd als verleend op initiatief van de cliënt niettegenstaande dat de cliënt daarom vraagt op grond van enigerlei mededeling bevattende een promotie of aanbieding van financiële instrumenten met enig middel dat van algemene aard en tot het publiek of tot een brede groep of categorie cliënten of potentiële cliënten gericht is.”*
- ¹² De FSMA publiceerde op 26 januari 2021 een mededeling op haar website rond de geschiktheidsverklaring, zie https://www.fsma.be/sites/default/files/legacy/content/NL/circ/2021/fsma_2021_04_nl.pdf.
- ¹³ Richtsnoeren met betrekking tot bepaalde aspecten van de MiFID II – geschiktheidseisen ESMA35-43-1163, *Q&A’s on MiFID II and MiFIR investor protection and intermediaries topics ESMA35-43-349* en *MiFID II Supervisory Briefing ESMA35-36-1640*.
- ¹⁴ De vaststellingen in dit hoofdstuk zijn deze op het moment van de inspecties. Alle ondernemingen stelden intussen een herstelplan op dat door de FSMA verder opgevolgd wordt.
- ¹⁵ Met ‘medewerkers’ bedoelen we zowel de werknemers van de ondernemingen zelf, als de verbonden agenten waarmee de onderneming samenwerkt en hun medewerkers.
- ¹⁶ [Sectorrapport over de passendheidsbeoordeling, hoofdstuk 3.1.](#)
- ¹⁷ [Sectorrapport over de passendheidsbeoordeling, hoofdstuk 3.2.](#)
- ¹⁸ Als gevolg hiervan kan de transactiestroom blokkeren of kan de cliënt bepaalde antwoordopties niet meer selecteren.
- ¹⁹ Met ‘multikanaalaanpak’ verwijzen we naar de gevallen waar de onderneming beleggingsadvies verstrekt via verschillende distributiekanaalen, zoals onlineapplicaties en afspraken in de agentschappen.
- ²⁰ In de zin van artikel 27ter, § 5 van de Wet Toezicht Financiële Sector van 2 augustus 2002.
- ²¹ De initiatiefnemer voor de verstrekking van het beleggingsadvies is de persoon die het initiatief genomen heeft om advies te geven/ontvangen over het specifieke financiële instrument (de gereglementeerde onderneming of de cliënt). De initiatiefnemer voor de verstrekking van beleggingsadvies behoort tot het overzicht van de minimale informatie die de geschiktheidsverklaring best bevat, zoals door de FSMA beschreven in haar mededeling rond de geschiktheidsverklaring (cf. eindnoot 9).
- ²² [Sectorrapport over de passendheidsbeoordeling, hoofdstuk 4](#)
- ²³ Het gebruik van één enkele vragenlijst of de cliënt ongelimiteerd de vragenlijst opnieuw laten doorlopen kan er immers toe leiden dat cliënten het correcte antwoord kunnen gaan afleiden. Bij het gebruik van meerdere sets van vragenlijsten zouden ondernemingen erover moeten waken dat zij de vragen en antwoorden in de verschillende sets verschillend formuleren. Ze moeten wel dezelfde essentiële kenmerken en risico’s blijven bevragen.
- ²⁴ Bij de meeste ondernemingen selecteren de relatiebeheerders een product uit een (vooropgestelde) lijst van enkel geschikte producten per beleggersprofiel.
- ²⁵ [Sectorrapport over de passendheidsbeoordeling, hoofdstuk 5](#)